

NOVÉ NÁLEZY KERAMIKY Z OBDOBIA SŤAHOVANIA NÁRODOV

KERAMIKA ZO ZEMNICE V TESÁRSKÝCH MLYŇANOCH¹

MATEJ RUTTKAY – JAROSLAVA RUTTKAYOVÁ – MÁRIO BIELICH

Keywords: Migration Period, Settlement, Ancient Germans, Material Culture, Pottery

Abstract: Pottery from the sunken hut in Tesárske Mlyňany. During a rescue excavation in cadastre of the village of Tesárske Mlyňany a settlement feature was examined – a house with four clay ovens from the Late Roman Period or from the beginning of the Migration Period. The backfill yielded numerous finds dominated by pottery in which absolutely prevails the local component. It is most probably a production/working facility associated with bread baking or drying of crops.

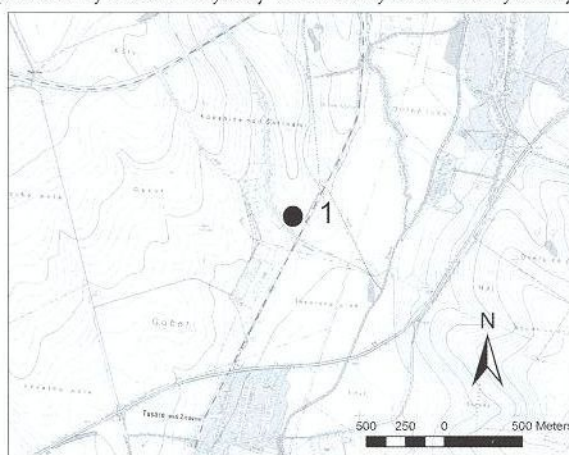
Úvod

V roku 2005 sa severne od obce Tesárske Mlyňany v polohe Kopanice nad Šarinami v okrese Zlaté Moravce počas záchranného výskumu preskúmal objekt z prelomu doby rímskej a sťahovania národov (obr. 1). Záchranný archeologický výskum sa uskutočnil na plynovej prípojke medzi mestom Zlaté Moravce a obcou Tesárske Mlyňany. Výskum sa uskutočnil iba v okolí kontrolnej šachty, pretože celá ryha v zostávajúcej časti bola pri obhliadke už zasypaná. Je pravdepodobné, že výkop plynovodnej ryhy porušil aj ďalšie objekty z mladšej a neskoršej doby kamennej, doby rímskej a doby sťahovania národov (Bielich/Ruttkay 2008).

Výskumom sa zistili tri nejasné štruktúry a štyri jasne definovateľné objekty – 3 jamy z mladšej doby kamennej a dom zo záveru doby rímskej, resp. začiatku doby sťahovania národov – objekt 5 (obr. 2).

Neolitické objekty mali hnedý zásep s pomerne veľkým obsahom keramických nálezov, ale i zlomkami mazanice a zlomkov kamenných nástrojov, resp. úštepov (limnosilicity, radiolarity, obsidián - kultúra s lineárnou keramikou a železovská skupina).

Najvýraznejší a jediný kompletne preskúmaný je objekt 5 – dom-zemnica zo záveru doby rímskej, resp. začiatku doby sťahovania národov. Má mierne obdĺžnikový pôdorys s klasickou šesťkolovou konštrukciou, t.j. dva osovú koly a po dva koly na každej bočnej stene (obr. 2). V strede kratších strán sa nachádzajú dva oproti sebe stojace koly (priemer 40 cm). Ďalšie kolové jamy sú vo vnútornom priestore, približne v osi nosných štítových kolov. Po obvode dlhších strán sa nachádzajú na každej strane po dva koly (28-39 cm), pričom konštrukcia v kolovej jame 1 je spevnená ešte jedným kolom. Na podlahe, ktorá bola pevne udupaná, sa objavili drobné kolové jamky po vnútorných konštrukciách stavby a vnútornom zariadení. Dĺžka: 464 cm, šírka: 438 cm, hĺbka: 40-50 cm od úrovne zachytenia. Po obvode objektu boli rozmiestnené 4 resp. 5 hlinených kupolových pecí s čelúšťami smerujúcimi dovnútra zemnice. Na podlahe boli viaceré stopy po prepálení do červena. Štyri pece mali mierne oválny pôdorys s dnom vyvýšeným približne 30 cm nad dnom zemnice. Piata pec je neistá. Išlo o estrichovitú

Obr. 1 Tesárske Mlyňany, poloha lokality

Obr. 2 Tesárske Mlyňany, pôdorys objektu č. 5

¹ Práca vznikla v rámci riešenia projektu ITMS 26220120059 Centrum výskumu najstarších dejín stredného Podunajska.

prepálenú plochu obsahujúcu neolitickú keramiku. Zachytila sa tesne pod ornicou a nemožno vylúčiť, že nemá súvis s objektom 5.

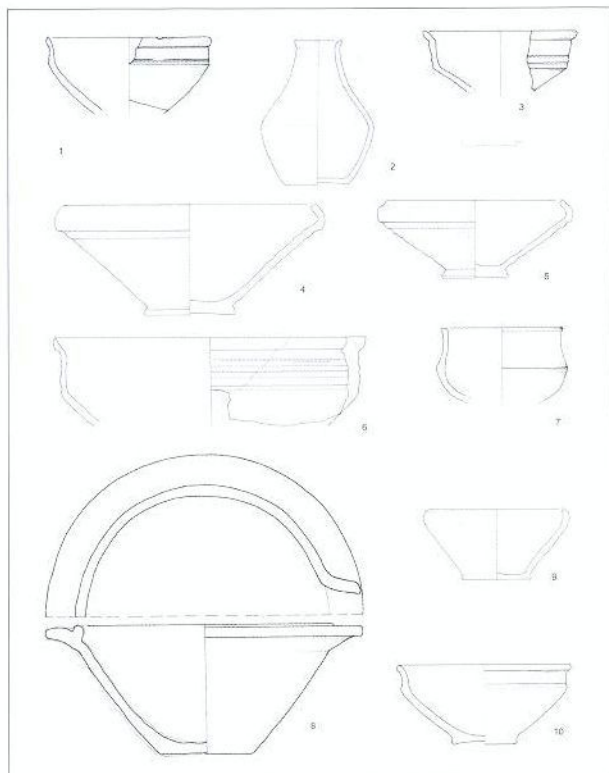
Výplň objektu obsahovala veľké množstvo kameňov (riečne okruhliaky) a mazanice. Relatívne veľký objem vykázali aj keramické nálezy (zlomky nádob a hlinených závaží). Samotná keramika tvorí náplň 16-tich archeologických škatúl. Z ďalších nálezov treba uviesť najmä kamenný žarnov, prasleny, fragmenty železných predmetov, zlomky sklenených črepín, zlomok bronzového plechu. Odobrali sa tiež väčšie množstvá zeminy na paleobotanické analýzy. Keramika sa nezistila v primárnej polohe, ale v zásype objektu.

Cieľom predloženej práce je poskytnúť prvotnú analýzu nálezového inventáru z objektu č. 5. Vzhľadom k tomu, že z daného objektu je k dispozícii bohatý keramický súbor, môže jeho komplexné spracovanie v budúcnosti výrazne prispieť k poznaniu keramickej produkcie záveru doby rímskej a počiatku doby sťahovania národov. Z rozsiahleho keramického inventáru sa zrekonštruovalo 9 celých nádob a niekoľko desiatok väčších zlomkov.

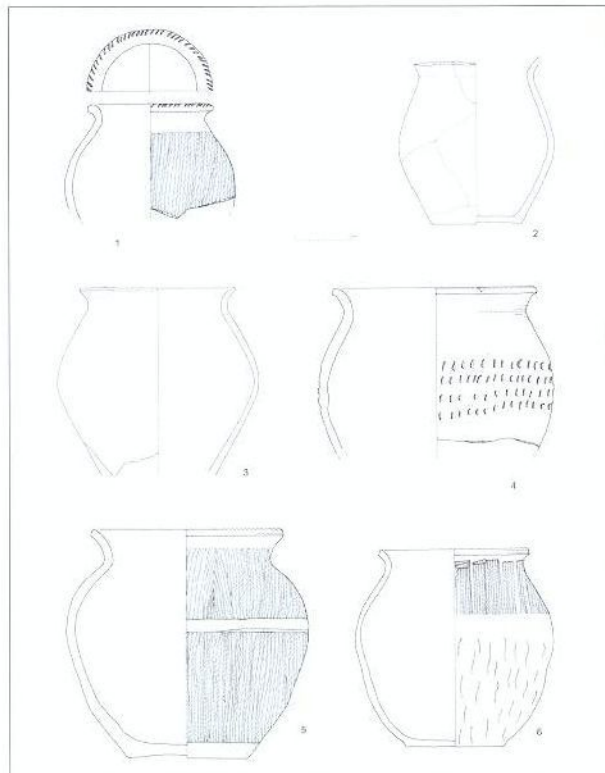
Opis výberu najvýraznejších tvarov keramiky:

1. Bikónická misa, vytočená na kruhu, mierne zrnitý materiál, sivohnedá, priemer ústia 142 mm, hrúbka črepu 5-7 mm (obr. 3:1).
2. Flašovitá nádoba, sivej farby, vyrobená na rýchlo rotujúcom kruhu, materiál je jemne plavená hlina bez minerálnych štruktúr, redukčný výpal, rozmery: priemer ústia 44 mm, priemer dna 60 mm, výška nádoby 130 mm, hrúbka črepu 4-6 mm (obr. 3: 2).
3. Malá misa s mierne vyhnutým okrajom, priemer ústia 120 mm, jemnozrný sivočierny materiál, kovový lesk (obr. 3: 3).
4. Misa sivo-bielej farby na malej nôžke vyrobená na rýchlorotujúcom kruhu, materiál je jemne plavená hlina bez minerálnych štruktúr, redukčný výpal, rozmery: priemer ústia 230 mm, priemer dna 80 mm, výška nádoby 100 mm, hrúbka črepu 8-10 mm (obr. 3: 4).
5. Misa sivo-bielej farby na malej nôžke vyrobená na rýchlorotujúcom kruhu, materiál je jemne plavená hlina bez minerálnych štruktúr, redukčný výpal, rozmery: priemer ústia 160 mm, priemer dna 60 mm, výška nádoby 70 mm, hrúbka črepu 4-10 mm (obr. 3: 5).
6. Misa s horizontálne členenou/rebrovanou hornou polovicou, sivohnedý jemnozrný materiál (vertikálna stena s mierne vyhnutým okrajom), priemer ústia 18,5 cm (obr. 3: 6).
7. Malá misa s mierne vyhnutým ústím, odsadeným telom a s oblým dnom, priemer ústia 110 mm (obr. 3: 7).
8. Mortárium s výlevkou, tehlovočervená farba, na vnútornej strane olivovozelená glazúra. Výrazne kónický tvar, priemer ústia 295 mm, priemer dna 85 mm (obr. 3: 8).
9. Kónická miska so zatiahnutým okrajom čiernej farby vyrobená na rýchlorotujúcom kruhu, materiál je jemne plavená hlina bez minerálnych štruktúr, redukčný výpal, rozmery: priemer ústia 130 mm, priemer dna 60 mm, výška nádoby 60 mm, hrúbka črepu 5-6 mm (obr. 3: 9).
10. Bikónická miska s jedným vertikálnym rebrom a okrajom mierne von vyhnutým, priemer ústia: 155 mm, priemer dna: 50 mm, výška nádoby: 70 mm, hrúbka črepu 5-6 mm (obr. 3: 10).
11. Horná časť hrnca, hnedočierna farba, vyrobený vo voľnej ruke, mierne zrnitý materiál, okraj na vnútornej strane zdobený zásekmi, telo zvislým, jemným hustým hrebeňovaním, priemer ústia 113 mm, max. priemer 170 mm (obr. 4: 1).
12. Hrncovitá nádoba hnedej farby vyrobená v ruke, materiál s obsahom veľkého množstva minerálnych štruktúr, oxidačný výpal, rozmery: priemer ústia: 110 mm, priemer dna: 80 mm, výška nádoby 140 mm, hrúbka črepu 5-6 mm (obr. 4: 2).
13. Hrncovitá nádoba oranžovo červenej farby vyrobená v ruke, materiál obsahuje veľké množstvo minerálnych štruktúr, oxidačný výpal, rozmery: priemer ústia 120 mm, hrúbka črepu 5-9 mm (obr. 4: 3).
14. Hrncovitá nádoba, hnedá, vyrobená v ruke, mierne zrnitý materiál, vydutie zdobené štyrmi pásmi vrypov, rozmery: priemer ústia: 185 mm, max. priemer 200 mm, hrúbka črepu 6-9 mm (obr. 4: 4).
15. Hrncovitá nádoba, tehlovočervená farba, vyrobená v ruke, mierne zrnitý materiál, povrch zdobený hustým tenkým zvislým hrebeňovaním na vydutí prerušeným vodorovným nezdobeným pásmom, rozmery: priemer ústia 190 mm, max. priemer 240 mm, výška 215 mm, hrúbka črepu 6-10 mm (obr. 4: 5).
16. Hrncovitá nádoba, sivočierna farba, vyrobená v ruke, mierne zrnitý materiál, povrch zdobený hustým tenkým zvislým hrebeňovaním na hornej časti vydutia a riedkymi ryhami na spodnej časti, motívy sú oddelené vodorovným nezdobeným pásmom, rozmery: priemer ústia: 130 mm, výška 175 mm, hrúbka črepu 5-7 mm (obr. 4: 6).
17. Horná časť hrnca, sivá farba, vyrobený vo voľnej ruke, mierne zrnitý materiál, okraj zdobený zásekmi, telo zvislým, jemným hustým hrebeňovaním, priemer ústia 170 mm (obr. 5:1).
18. Črep z väčšej zásobnice, vyrobená na kruhu, sivohnedá farba, plecica zdobené vlnovkou a vodorovnými ryhami kombinovanými s vpichmi, priemer ústia 250 mm (obr. 5:2).

Obr. 3 Tesárske Mlyňany, keramika z objektu č. 5

Obr. 4 Tesárske Mlyňany, keramika z objektu č. 5

19. Horná časť hrnca, sivá farba, vyrobený vo voľnej ruke, jemne zrnitý materiál, telo zdobené zvislými žliabkami, priemer ústia 145 mm (obr. 5: 3).
20. Spodná časť vázovitej nádoby, sivá farba, jemne zrnitý materiál, facetované zvislé plochy, priemer dna 105 mm (obr. 5: 4).
21. Horná časť zásobnice, vyrobená na kruhu, vodorovný okraj a plecica zdobené radom kolkov, priemer 264 mm (obr. 5: 5).
22. Dno pohárovitej nádoby, sivá farba, vyrobená na kruhu, priemer dna 72 mm (obr. 5: 6).
23. Horná časť hrnca, tehlovočervená farba, vyrobený vo voľnej ruke, mierne zrnitý materiál, okraj na zdobený vpichmi, priemer ústia 150 mm (obr. 5: 7).
24. Okraj hrncovitej nádoby, sivá drsná keramika, vyrobená na kruhu, priemer 195 mm (obr. 5: 8).
25. Horná časť džbánú, resp. amforovitej nádoby(?) s výrazným páškovým uchom, tehlovočervená farba, povrch – olivovozelená glazúra (obr. 5: 9).
26. Fragment z tela veľkej nádoby, sivočierna farba, povrch hladný a zdobený žliabkovou výzdobou – kruhy v obdĺžnikových poliach (obr. 5:10).
27. Páškové ucho (zdobené dvojicou žliabkov) z nádoby vytočenej na kruhu, jemne zrnitý materiál, šírka 22 mm (obr. 5: 11).
28. Spodná časť hrncovitej vo voľnej ruke vyrobenej nádoby, hrubozrnitý materiál, na dne značka v tvare kríža, priemer dna 95 mm (obr. 5:12).

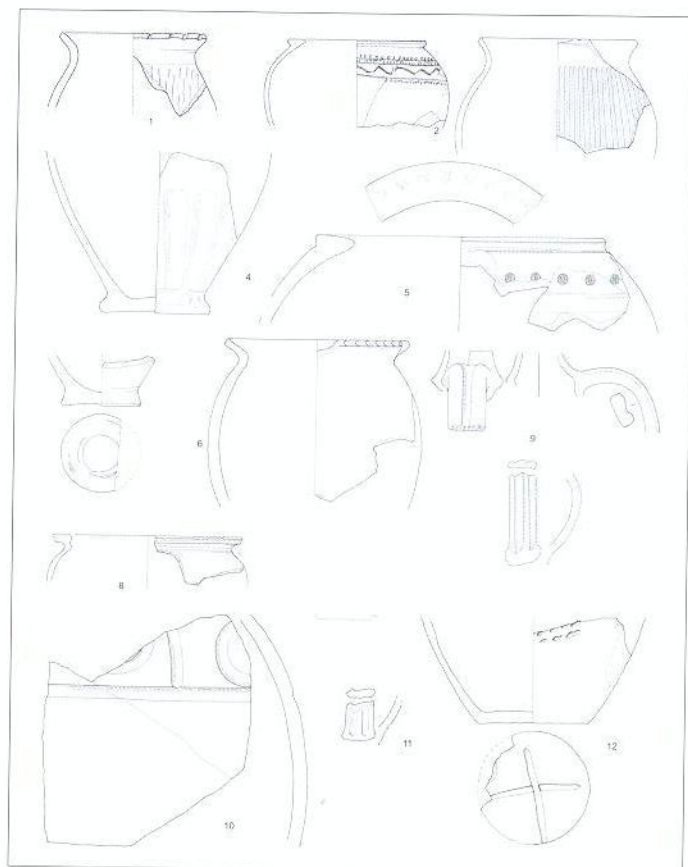
Analýza

V nálezovom inventári majú absolútnu prevahu hrncovité nádoby vyrobené ručne, najmä s esovitou profiláciou a približne súdkovitým tvarom. Zaujímavá je relatívne častá výzdoba. Pomerne špecifickým výzdobným prvkom je husté zvislé hrebeňovanie. Viaceré nádoby tohto typu a rôznych použitých materiálov by mohli naznačovať na lokálnu dielňu na uvedený typ nádob. Ďalšie druhy výzdoby – vrypy, záseky (najmä na okrajoch) a pod. sú charakteristickým a časovo málo priekazným fenoménom na germánskych sídliskách (Beljak 2009, 235; Tejral 1985, 112-116).

Zriedkavejšie sa vyskytujú misovité tvary – kónické i bikonické. Neskorý typ prstencovitej misy s výrazným okrajovým prstencom (obr. 3: 4-5) je charakteristický pre prechodný horizont C3/D1 (Pieta/Ruttikay 1997, obr. 6:11; Varsik 2011, 201). Pre časové zaradenie súboru je dôležitý nález misy vyrobenej na kruhu zdobenej horizontálnymi plastickými lištami (obr. 3: 6). Podobné nálezy sú známe z viacerých sídlisk na Morave (tzv. zlechovský horizont; Peškař 1988, obr. 6: 2; 8:1; Zeman 2009a, 271).

Mortária s olivovozelenou glazúrou vyrobené na kruhu patria k veľmi obľúbeným dovážaným predmetom na germánskych sídliskách zo záveru doby rímskej a počiatku doby sťahovania národov (Nádorfi 1992, tab. 2;

Obr. 5 Tesárske Mlyňany, keramika z objektu č. 5

ňov D2 a D3 (Ruttkay 2007). Taktiež nemá styčné prvky so sídliskami tejto doby (napr. Vinodol: Ruttkayová/Ruttkay 1998; Rajhradice: Přichystal/Vachutová 2006). To tiež podporuje predbežné datovanie objektu na záver 4. stor. Pri porovnaní so sídliskami z juhozápadného Slovenska možno konštatovať podobnosť s horizontom IV a najmä V (v členení podľa Varsík 2011, 194-199), t.j. najmä do C2/C3 až C3/D1. Objekt považujeme za reprezentanta neskoršej doby rímskej s miernym presahom do doby sťahovania národov.

Dôležité je zdôrazniť, že tu ide o objekt so šesťkoleovou nosnou konštrukciou strechy, ktorý je jednoznačne výsledkom vývoja v dobe rímskej. Osobitosťou objektu sú hlinené kupolové pece vyhlbené do stien, ako aj nezvyčajne veľký objem nálezov v jeho zásype. Nález žarnovu naznačuje, že aj priamo v objekte sa mohlo mlieť obilie. Na druhej strane hlinené závažia a praslen by mohli naznačovať aj spriadanie nití, resp. tkanie textílií.

Preskúmaný objekt č. 5, ako aj výskumy posledných rokov naznačujú, že na území západného Slovenska by sa mohlo nachádzať oveľa viac osád z prelomu 4. a 5. storočia. Nakoniec aj úplne posledné výskumy na trase výstavby rýchlostnej cesty priniesli nové lokality z tejto doby, medzi ktorými hrá prím rozsiahle sídlisko prosperujúce od záveru 2. stor. do začiatku doby sťahovania národov v neďalekých Beladiciach (Ruttkay/Baliová a kol. 2013).

Záver

Archeologickým výskumom na ryhe plynofikačnej prípojky sa aj napriek jeho malému rozsahu, podarilo získať poznatky o osídlení v neskoršej dobe rímskej a dobe sťahovania národov. Zemnica s von vybiehajúcimi hlinenými kupolovými pecami je ojedinelým zjavom v germánskej stavebnej kultúre stredného Podunajska. S najväčšou pravdepodobnosťou ide o výrobný/pracovný objekt spojený s pečením chleba alebo sušením plodín.

LITERATÚRA

- Beljak 2009 – J. Beljak: Osada zo začiatku obdobia sťahovania národov v Štúrove v kontexte osídlenia na dolnom Pohroní. In Zborník SNM 103, Arch. 19, 227-246.
- Bielich/Ruttkay 2008 – M. Bielič/M. Ruttkay: Záchraný archeologický výskum v Tesárskych Mlyňanoch. AVANS v roku 2006, Nitra 2008, 43, 44.
- Kolník/Varsík 2006 – T. Kolník/V. Varsík: Hrnčiarske pece z mladšej doby rímskej v Cíferi-Páci. In Zborník SNM 100, Arch. 16, 409-432.
- Nándorfi 1992 – G. Nándorfi: Glasierte Keramik in der Spätromischen Gräberfeldern Pannonien. In: Glasierte Keramik in Pannonien. Székesfehérvár 1992, 45-51.
- Peškař 1988 – I. Peškař: Hrnčířské pece z doby římské na Moravě. Pam. Arch. 79, 1988, 106-169.

Varsík 2011, 200, 201). Podobný nález je napr. aj z poslednej fázy osídlenia vo Veľkých Hostěrádkach (Tejral 1999, obr. 27). Glazovaný riad je zastúpený aj fragmentom hornej časti džbánú s olivovozelenou glazúrou (obr. 5: 9), ktorý spolu s mortáriom aj neskorým typom prstencovitých misiek patrí k charakteristickým reprezentantom sídliskového horizontu z konca doby rímskej, resp. prechodného obdobia medzi dobou rímskou a dobou sťahovania národov (Varsík 2011, obr. 106).

V súbore sa vyskytli minimálne tri väčšie zásobnice (obr. 5: 2, 5). Veľké na kruhu točené zásobnice sú nezriedkavým nálezom na naddunajských sídliskách. K dobrým paralelám patria exempláre z hrnčiarskej pece v Cíferi-Páci (Varsík/Kolník 2007, obr. 3; 2009; 2011, obr. 5; 2013, 84, obr. 10), ale aj z pecí v Jiříkovicích (Peškař 1988, obr. 14:1-4).

V objekte sa nezistila keramika s vhladzovanou/vlešťovanou výzdobou. Iba jeden črep je možné zaradiť do kategórie sivej drsnej keramiky (obr. 5: 8). Pre definovanie hornej časovej hranice objektu 5 je dozaista dôležité uviesť, že keramika nemá žiadnu podobnosť s nádobou nájdenou na neďalekom pohrebisku v Tesárskych Mlyňanoch, ktoré je predbežne datované minimálne do stup-

- Pieta/Ruttkay 1997* – K. Pieta/M. Ruttkay: Germanische Siedlung aus der 4. und 5. Jh. in Nitra- Párovské Háje und Probleme der Siedlungskontinuität. In: J. Tejral/H. Friesinger/M. Kazanski (eds.): Neue Beiträge zur Erforschung der Spätantike im mittleren Donaauraum. Spisy AÚ AV ČR Brno 8. Brno 1997, 145-163.
- Přichystal/Vachůtová 2006* – M. Přichystal/D. Vachůtová: Nález hrnčířské pece z doby stěhování národů v Rajhradcích (okr. Brno-venkov). In: E. Droberjar/M. Lutovský (eds): Archeologie barbarů 2005, Sborník příspěvků příspěvků z I. protohistorické konference Kounice, 20.-22. září 2005. Praha 2006, 499-514.
- Ruttkay 2003* – M. Ruttkay: Pohrebisko z doby stahovania národov v Tesárskych Mlyňanoch. AVANS v roku 2002, Nitra 2003, 112, 113.
- Ruttkay 2007* – M. Ruttkay: Das völkerwanderungszeitliche Gräberfeld in Tesárske Mlyňany, Bez. Zlaté Moravce. In: j. Tejral (Hrsgb.): Barbaren im Wandel . Beiträge zur Kultur- und Identitätsumbildung in der Völkerwanderungszeit. Brno 2007, 321-338.
- Ruttkay/Baliová a kol. 2013* – M. Ruttkay/H. Baliová/P. Bednár/M. Bielich/A. Bistáková/J. Ďuriš/M. Kopčková/J. Harušiak/M. Jakubčinová/R. Malček/V. Mitáš/ M. Vojteček: Záchrané výskumy na trase výstavby rýchlostnej cesty R1 v úseku Nitra – Selenec – Beladice. AVANS v roku 2009, Nitra 2013 (v tlači).
- Ruttkayová/Ruttkay 1998* – J. Ruttkayová/M. Ruttkay: Záchraný výskum vo Vinodole. AVANS v roku 1996, Nitra 1998, 143, 144.
- Szönyi 1984* – E. T. Szönyi: Die Keramik des 4. und 5. Jahrhunderts n. Chr. aus Arrabona, Arch. Austriaca 68, 1984, 345-350.
- Tejral 1985* – J. Tejral: Spätromische und völkerwanderungszeitliche Drehscheibenkeramik in Mähren. Arch. Austriaca 69, 1985, 105-145.
- Tejral 1988* – J. Tejral: Zur Chronologie der frühen Völkerwanderungszeit im mittleren Donaauraum. Arch. Austriaca 72, 1988, 223-304.
- Tejral 1999* – J. Tejral: Archäologisch-kulturelle Entwicklung im norddanubischen Raum am ende der Spätkaiserzeit und am Anfang der Völkerwanderungszeit. In: J. Tejral/Ch. Pilet/ M. Kazanski (Hrsg.): L'Occident romain et l'Europe centrale au début de l'époque des Grandes Migrations. Spisy AÚ AV ČR Brno 13. Brno 1999, 205-271.
- Varsik 2011* – V. Varsik: Germánske osídlenie na východnom predpolí Bratislavy: sídliská z doby rímskej v Bratislave-Trnávke a v okolí. Nitra 2011.
- Varsik/Kolník 2009* – V. Varsik/T. Kolník: Objekty zo začiatkovej fázy doby stahovania národov v Cíferi-Páci. In: Zborník SNM 103, Arch. 19, 257-270.
- Varsik/Kolník 2011* – V. Varsik/T. Kolník: Die spätromische Töpferei von Cífer-Pác, Westslowakei. In: Drehscheibentöpferei im Barbaricum. Vor- und Frühgeschichtliche Archäologie Rheinische Friedrich-Wilhelms-Universität, Bonn 2011, 333-354.
- Varsik/Kolník 2013* – V. Varsik/T. Kolník: Cífer-Pác – Neue Erkenntnisse zur spätantiken quadischen Elitenresidenz. In: M. Hardt/O. Heinrich-Tamáska (Hrsg): Macht des Goldes, Gold der Macht, Herrschafts- und Jenseitsrepräsentation zwischen Antike und Frühmittelalter im mittleren Donaauraum. Forschungen zu Spätantike und Mittelalter, Band 2, Weinstadt 2013, 71-90.
- Zeman 2007* – T. Zeman: Východomoravská periferie na prahu stěhování národů. In: E. Droberjar/O. Chvojka, O. (edd.): Archeologie barbarů 2006. Příspěvky z II. protohistorické konference České Budějovice, 21-24.11.2006. Archeologické výzkumy v jižních Čechách, Supplementum 3, sv. II. České Budějovice 2007, 513-534.
- Zeman 2009* – T. Zeman: Nové germánské sídliště v Modré u Velehradu. In: Zborník SNM 103, Arch. 19, za čiarkou dať medzeru271-282.

KERAMIK AUS DEM GRUBENHAUS IN TESÁRSKE MLYŇANY

MATEJ RUTTKAY – JAROSLAVA RUTTKAYOVÁ – MÁRIO BIELICH

Im Jahre 2005 untersuchte man nördlich der Gemeinde Tesárske Mlyňany in der Flur „Kopanice nad Šarínamí“ im Bezirk Zlaté Moravce während einer Rettungsgrabung einen Siedlungsbefund aus der Wende von der römischen Kaiserzeit zur Völkerwanderungszeit (Abb. 1). Das Objekt – ein Grubenhaus mit einer Länge von 464 cm, Breite 438 cm und Tiefe 40-50 cm unterhalb der Erfassungsebene – besaß einen leicht rechteckigen Grundriss mit klassischem Sechspfostenschema. Auf dem festgestampften Boden entdeckte man kleine Pfostengruben als Überreste der inneren Konstruktionen des Baus und der Inneneinrichtung. Am Umfang des Objektes befanden sich 5 Lehmkuppelöfen mit Öffnungen ins Innere des Grubenhauses gerichtet. Vier Öfen waren leicht oval im

Grundriss und ihr Boden befand sich 30 cm über dem des Wohnbaus. Der fünfte Ofen ist nicht sicher belegt. Es handelte sich um eine estrichartige verbrannte Fläche mit Funden von neolithischer Keramik. Sie wurde unmittelbar unter der Ackerkrume erfasst und es ist gut möglich, dass sie mit Befund 5 zusammenhängt. Die Verfüllung des Objektes bestand aus einer großen Menge an Steinen (Flussgerölle), Hüttenlehm und vielen Keramikfunden (Gefäßfragmente und Tongewichte). Außerdem fand man hier auch einen Mahlstein, Spinnwirtel, Fragmente von Eisengegenständen, Glasscherben und ein Bronzeblechfragment. Im keramischen Fundmaterial dominiert einheimische handgeformte Keramik, vor allem topfartige Gefäße mit spezifischer Verzierung – dichtem vertikalem Kammstrich. Weniger häufig sind scheibengedrehte Schüsseln von verschiedenen Formen (konische, bikonische u. a.), meistens unverziert, bzw. mit plastischen Leisten, oder mit horizontaler Gliederung (Rippen) der oberen Hälfte. Provinzialkeramik ist durch graue Ringschüsseln und glasierte Ware (Mortarium, Fragment von einem Krug) repräsentiert. Große Vorratsgefäße mit Krausenrand sind ebenfalls vertreten. Der Befund enthielt keine Gefäße mit eingeläuteter Verzierung. Aufgrund des obengenannten keramischen Spektrums datieren wir den Befund 5 aus Tesárske Mlyňany in die späte römische Kaiserzeit bzw. an den Anfang der Völkerwanderungszeit (Ende des 4. Jahrhunderts – Wende vom 4. zum 5. Jahrhundert). Sein Herstellungscharakter ist durch die Anwesenheit der obenerwähnten Kuppelöfen angedeutet, die vermutlich mit dem Brotbacken oder Trocknen von Früchten und Getreide zusammenhängen.
(Preklad Jana Kličová)

PhDr. Matej Ruttkay, CSc.
Akademická 969/2
949 01 Nitra-Chrenová
matej.ruttkay@savba.sk

PhDr. Jaroslava Ruttkayová
Ponitrianske múzeum
Štefánikova trieda 1, 949 01 Nitra
jaroslava.ruttkayova@centrum.sk

Mgr. Mário Bielich, PhD.
Akademická 969/2
949 01 Nitra-Chrenová
nraumbie@savba.sk